

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

15. juuli 2021 *

Apellatsioonkaebus – ELTL artikli 194 lõige 1 – Energiasolidaarsuse põhimõte –
Direktiiv 2009/73/EÜ – Maagaasi siseturg – Artikli 36 lõige 1 – Euroopa Komisjoni otsus,
millega vaadatakse Saksamaa reguleeriva asutuse taotlusel läbi erand, mis anti OPALi maagaasi
torujuhtmele kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest –
Tühistamishagi

Kohtuasjas C-848/19 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 20. novembril 2019 esitatud
apellatsioonkaebus,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: J. Möller ja D. Klebs, keda abistasid *Rechtsanwälte* H. Haller,
T. Heitling, L. Reiser ja V. Vacha,

apellant,

teised menetlusosalised:

Poola Vabariik, esindajad: B. Majczyna, M. Kawnik ja M. Nowacki,

hageja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: O. Beynet ja K. Herrmann,

kostja esimeses kohtuastmes,

Läti Vabariik, esindajad: K. Pommere, V. Soņeca, E. Bārdiņš, hiljem K. Pommere, V. Kalniņa ja
E. Bārdiņš,

Leedu Vabariik, esindajad: R. Dzikovič ja K. Dieninis,

menetluse astujad esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid
J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, N. Piçarra ja A. Kumin, kohtunikud C. Toader
(ettekandja), D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, P. G. Xuereb, L.-S. Rossi ja I. Jarukaitis,

* Kohtumenetluse keel: poola.

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 13. jaanuari 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 18. märtsi 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Saksamaa Liitvabariik palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 10. septembri 2019. aasta otsuse Poola *vs.* komisjon (T-883/16, EU:T:2019:567; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“), millega Üldkohus tühistas komisjoni 28. oktoobri 2016. aasta otsuse C(2016)6950 (final) (edaspidi „vaidlusalune otsus“), millega vaadatakse läbi erand, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230) alusel tehtud Läänemere maagaasi torujuhtme (edaspidi „OPALi gaasijuhe“) ühendustorule kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifikorraldust käsitlevatest nõuetest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 2 Direktiiv 2003/55 tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 94).
- 3 Direktiivi 2009/73 artiklis 32 „Kolmandate isikute juurdepääs“, mis on identne direktiivi 2003/55 artikliga 18, on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele kolmandate isikute juurdepääsu süsteem, mis põhineb kõigile vabatarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et artikli 39 lõikes 1 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva meetodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 41 ning et need tariifid ja meetodika, kui heaks kiidetakse üksnes meetodika, avaldatakse enne nende jõustumist.

2. Ülekandesüsteemi halduritel peab olema juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.

3. Käesoleva direktiivi sätted ei takista pikaajaliste lepingute sõlmimist niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus ühenduse konkurentsioigusega.“

4 Direktiivi 2009/73 artiklis 36 „Uus infrastruktuur“, millega asendati direktiivi 2003/55 artikkel 22, on sätestatud:

„1. Maagaasi uue olulise infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral määratud aja jooksul jätta kohaldamata artiklid 9, 32, 33 ja 34 ning artikli 41 lõiked 6, 8 ja 10, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) investeering suurendab gaasivarustuse konkurentsi ning parandab varustuskindlust;
- b) investeeringul on niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks;
- c) infrastruktuuri omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt õigusliku vormi poolest eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle võrgus seda infrastruktuuri ehitatakse;
- d) infrastruktuuri kasutajatelt võetakse tasu; ja
- e) vabastus ei kahjusta konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega selle reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega infrastruktuur ühendatakse.

[...]

3. [Liikmesriigi] reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul eraldi otsuse lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta.

[...]

6. Vabastus võib kehtida uue infrastruktuuri või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva infrastruktuuri kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja infrastruktuurile mittediskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti tähtaega ja liikmesriigis valitsevaid tingimusi.

[...]

8. Reguleeriv asutus edastab komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad kohe pärast nende saamist. Pädev asutus teatab otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsust käsitleva asjakohase teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

- a) üksikasjalikud põhjendused, millele tuginedes reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse või ei andnud vabastust, koos viitega lõikele 1, kaasa arvatud selle lõike asjakohasele punktile või asjakohastele punktidele, millel selline otsus põhineb, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;
- b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkrentsile ja maagaasi siseturu tõhusale toimimisele;

- c) vabastuse tähtaja põhjendus ja vabastuse saanud maagaasi infrastruktuuri tervikvõimsuses osalemise ulatus;
- d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused; ning
- e) infrastruktuuri panus gaasivarustuse mitmekesistamisse.

9. Kahe kuu jooksul alates teatise saamisele järgnevast päevast, võib komisjon võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et reguleeriv asutus muudaks või tühistaks vabastusotsuse. Seda kahekuulist ajavahemikku võib pikendada veel kahe kuu võrra, kui komisjon soovib lisateavet. See täiendav ajavahemik algab lõpliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Algset kahekuulist ajavahemikku võib pikendada komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul.

[...]

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsuse vabastusotsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

[...]“.

Saksa õigus

- 5 7. juuli 2005. aasta elektri- ja gaasivarustuse seaduse (energiamajanduse seadus) (Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG)) (BGBl. 2005 I, lk 1970) käesoleva kohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni § 28a lõike 1 kohaselt on Bundesnetzagenturil (föderaalne võrguagentuur, Saksamaa) muu hulgas õigus jätta kolmandate isikute poolt võrgu kasutamist käsitlevad sätted kohaldamata Saksamaa ja teiste riikide vaheliste ühenduste suhtes. Paragrahvi 28a kohaldamise tingimused vastavad sisuliselt direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 kohaldamise tingimustele.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja vaidlusalune otsus

- 6 Käesoleva menetluse huvides võib vaidluse tausta, nagu see on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 5–18, kokku võtta järgmiselt.
- 7 Föderaalne võrguagentuur teatas 13. märtsil 2009 komisjonile kahest 25. veebruari 2009. aasta otsusest, millega jäeti Nord Stream 1 gaasijuhtme läänepoolse maapealse osa moodustava OPALi gaasijuhtme projekti piiriülene ülekandevõimsus 22 aastaks välja direktiivi 2003/55 artiklis 18 sätestatud kolmandate isikute juurdepääsu reguleerivate eeskirjade – mis on üle võetud direktiivi 2009/73 artiklis 32 – ja esimesena nimetatud direktiivi artikli 25 lõigetes 2–4 sätestatud tariifieskirjade kohaldamisalast. Need kaks otsust puudutasid OPALi gaasijuhtme kahe omaniku osalusi. OPALi gaasijuhtmest 80% käitav äriühing, mis kuulub ühele neist kahest omanikust, on OPAL Gastransport GmbH & Co. KG (edaspidi „OGT“).
- 8 Komisjon nõudis 12. juuni 2009. aasta otsusega C(2009) 4694 direktiivi 2003/55 artikli 22 lõike 4 kolmanda lõigu (praegu direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 9) alusel, et föderaalne võrguagentuur muudaks oma 25. veebruari 2009. aasta otsuseid, lisades neisse kaks tingimust. Esimene neist nägi ette, et ühel või mitmel olulisel maagaasiturul valitsevat seisundit omav ettevõtja ei tohi

reserveerida ühelgi aastal üle 50% OPALi gaasijuhtme väljavooluvõimsusest Tšehhi piiril. Teine tingimus kehtestas sellest piirangust erandi, mille kohaselt võis seda piiri ületada juhul, kui asjaomane ettevõtja vabastab OPALi gaasijuhtmes avatud, läbipaistvas ja mittediskrimineerivas menetluses turul 3 miljardit kuupmeetrit gaasi aastas, arvestades, et esiteks tagab gaasijuhtme haldur või ettevõtja, kes peab programmi ellu viima, vastavate transpordimahtude kättesaadavuse ja väljavoolupunkti vaba valiku ning teiseks peab föderaalne võrguagentuur gaasituru vabastamise ja võimsuse eraldamise programmiid heaks kiitma.

- 9 Föderaalne võrguagentuur muutis 7. juulil 2009 oma 25. veebruari 2009. aasta otsuseid, kohandades neid nimetatud tingimustele, ning tegi direktiivi 2003/55 alusel 22 aastaks erandi kolmandate isikute juurdepääsu käsitlevatest eeskirjadest ja tariifieskirjadest.
- 10 Tehnilise struktuuri puhul, mis võeti kasutusse alates 13. juulist 2011, on OPALi gaasijuhtme Greifswaldi (Saksamaa) lähedal asuvasse sissevoolupunkti võimalik maagaasi tarnida ainult Nord Stream 1 gaasijuhtme kaudu, mida kasutab Gazpromi kontsern gaasi transpordiks Vene maagaasiväljadelt. Kuna Gazprom ei ole otsuses C(2009) 4694 ette nähtud gaasituru vabastamisprogrammi ellu viinud, ei ole OPALi gaasijuhtme ülekandevõimsusest reserveerimata 50% suurust osa kunagi kasutatud.
- 11 OGT, OAO Gazprom ja Gazprom Eksport OOO esitasid 12. aprillil 2013 föderaalsele võrguagentuurile ametliku taotluse muuta mõnd 25. veebruari 2009. aasta otsustega tehtud erandi tingimust.
- 12 Selle taotluse jätkuna teatas föderaalne võrguagentuur 13. mail 2016 komisjonile direktiivi 2009/73 artikli 36 alusel oma kavatsusest muuta tema 25. veebruari 2009. aasta otsustega antud erandi teatavaid tingimusi, mis puudutavad OPALi gaasijuhtme osa, mida käitab OGT. Föderaalne võrguagentuuri kavandatav muudatus seisnes sisuliselt selles, et otsusega C(2009) 4694 kehtestatud võimsuste piirang, mida turgu valitsevat seisundit omavad ettevõtjad võisid reserveerida, asendatakse OGT kohustusega pakkuda enampakkumisel vähemalt 50% oma tootmisvõimsusest Brandovi (Tšehhi Vabariik) väljumispunktis.
- 13 Komisjon võttis 28. oktoobril 2016 direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 9 alusel vastu föderaalsele võrguagentuurile adresseeritud vaidlusaluse otsuse, mis avaldati komisjoni kodulehel 3. jaanuaril 2017.
- 14 Selles otsuses kiitis komisjon heaks föderaalne võrguagentuuri kavandatavad erandkorra muudatused järgmistel tingimustel: esiteks tuleb algsel enampakkumisel pakkuda kuni 3 200 000 kWh/h (ligikaudu 2,48 miljardit kuupmeetrit aastas) vabalt jaotatavat kindlat võimsust ning 12 664 532 kWh/h (ligikaudu 9,83 miljardit kuupmeetrit aastas) dünaamiliselt jaotatavat kindlat võimsust; teiseks tuleb enampakkumisele pandava vabalt jaotatava kindla võimsuse mahtu järgmisel aastal suurendada, kui nõudlus ühel iga-aastaselt enampakkumisel ületab 90% pakutavatest võimsustest, ning teha seda 1 600 000 kWh/h (ligikaudu 1,24 miljardit kuupmeetrit aastas) kaupa kuni ülemmäärani 6 400 000 kWh/h (ligikaudu 4,97 miljardit kuupmeetrit aastas), ja kolmandaks võib ettevõtja või kontsern, kellel on Tšehhi Vabariigis turgu valitsev seisund või kelle kontrolli all on enam kui 50% Greifswaldi saabuvast gaasist, vabalt jaotatava kindla võimsuse enampakkumistel pakkumuse teha vaid alghinnaga, mis ei või olla kõrgem Saksamaa põhja- ja idaosas asuvast Gaspooli äripiirkonnast Tšehhi Vabariiki kulgeva ülekandesüsteemi reguleeritud tariifi keskmisest alghinnast võrreldavatele toodetele samal aastal.

- 15 Föderaalne võrguagentuur muutis 28. novembril 2016 vastavalt vaidlusalusele otsusele oma 25. veebruari 2009. aasta otsusega kehtestatud erandit, mis puudutas seda osa OPALi gaasijuhtmest, mida käitab OGT, sõlmides viimasega avalik-õigusliku lepingu, mis asendab Saksa õiguse kohaselt haldusotsust.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 16 Poola Vabariik esitas 16. detsembril 2016 Üldkohtu kantseleisse vaidlusaluse otsuse peale tühistamishagi.
- 17 Poola Vabariik põhjendas oma hagi kuue väitega, millest esimene puudutas direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punkti a ja ELTL artikli 194 lõike 1 punkti b rikkumist nende koosmõjus ning solidaarsuspõhimõtte rikkumist; teine komisjoni pädevuse puudumist ning selle direktiivi artikli 36 lõike 1 rikkumist; kolmas sama direktiivi artikli 36 lõike 1 punkti b rikkumist; neljas direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktide a ja e rikkumist; viies rahvusvaheliste konventsioonide, millega liit on ühinenud, rikkumist ning kuues õiguskindluse põhimõtte rikkumist.
- 18 Üldkohus lubas Saksamaa Liitvabariigil astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks ning Läti Vabariigil ja Leedu Vabariigil Poola Vabariigi nõuete toetuseks.
- 19 Üldkohus tühistas vaidlustatud kohtuotsusega vaidlusaluse otsuse esimese väite alusel, võtmata seisukohta teiste esitatud väidete suhtes, ning jättis komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõistis temalt välja Poola Vabariigi kohtukulud.
- 20 Esimese väite analüüsimisel tuvastas Üldkohus pärast seda, kui ta oli vaidlustatud kohtuotsuse punktis 60 selle väite tulemusetuna tagasi lükanud, kuna see tugines direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktile a, et vaidlusaluse otsuse tegemisel rikuti energiasolidaarsuse põhimõtet, nagu see on sõnastatud ELTL artikli 194 lõikes 1. Selle põhimõtte ulatuse kohta märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 72 ja 73, et see hõlmab liidu ja liikmesriikide üldist kohustust võtta arvesse kõigi nende osaliste huve, kes võivad olla puudutatud, mistõttu liit ja liikmesriigid peavad püüdma liidu energiapoliitika raames enda pädevust teostades vältida selliste meetmete võtmist, mis võivad mõjutada neid huve seoses varustuskindluse, varustamise majandusliku ja poliitilise elujõulisuse ja varustusallikate või varustamise mitmekesisusega ning seda selleks, et võtta arvesse nende vastastikust sõltuvust ning faktilist solidaarsust.
- 21 Hinnates seda, kas vaidlusalune otsus rikkus energiasolidaarsuse põhimõtet, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 81 ja 82, et see otsus seda rikkus, kuna esiteks ei analüüsinud komisjon OPALi gaasijuhtme käitamise korra muutmise mõju Poola varustuskindlusele, ning teiseks ei ilmne, et see institutsioon oleks analüüsinud, millised tagajärjed võiksid keskpikas perspektiivis olla eelkõige Poola Vabariigi energiapoliitikale sellel, et Nord Stream 1/OPALi transiiditeele suunatakse ümber üks osa neist maagaasimahtudest, mida enne edastati Yamali ja Braterstwo gaasijuhtme kaudu, või et ta oleks kaalunud omavahel seda mõju ja tema poolt tuvastatud varustuskindluse suurenemist liidu tasandil.

Poolte nõuded

- 22 Saksamaa Liitvabariik palub Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - saata kohtuasi uueks arutamiseks Üldkohtule, ja
 - jätta kohtukulude üle otsustamine edaspidiseks.
- 23 Poola Vabariik palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus tervikuna põhjendamatusesse tõttu rahuldamata ja kolmanda väite osas vastuvõetamatusesse tõttu läbi vaatamata, ning
 - mõista kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt.
- 24 Esimeses kohtuastmes menetlusse astunud Läti Vabariik ja Leedu Vabariik paluvad Euroopa Kohtul apellatsioonkaebus rahuldamata jätta.
- 25 Komisjon, kes ei esitanud Euroopa Kohtu kodukorra artikli 172 alusel vastust apellatsioonkaebusele, palus Euroopa Kohtul Euroopa Kohtu menetluse suulises osas apellatsioonkaebuse esimese väitega nõustuda.

Apellatsioonkaebus

- 26 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab Saksamaa Liitvabariik viis väidet.

Esimene väide, mis tugineb energiasolidaarsuse põhimõtte väärlele hindamisele

Poolte argumendid

- 27 Esimese väitega kinnitab apellant, et vastupidi sellele, mida Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 70, ei ole ETL artikli 194 lõikes 1 sätestatud energiasolidaarsuse põhimõttel siduvat mõju, kuna see ei sisalda liidule ja liikmesriikidele õigusi ja kohustusi. Saksamaa Liitvabariigi sõnul on tegemist abstraktse, puhtalt poliitilise mõistega, mitte õigusliku kriteeriumiga, millest lähtudes võiks liidu institutsiooni akti kehtivust hinnata. Alles teiseses õiguses sätestamisega võib selline põhimõte muutuda õiguslikuks kriteeriumiks, mida täitevorganid peavad rakendama ja kohaldama. See tuleneb asjaolust, et esimese õiguse eesmärk ei ole kehtestada õiguslikke kriteeriume, millele saaks kohtus tugineda, vaid määratleda poliitiliselt üldine raamistik, milles liit tegutseb, ning liidu eesmärgid, kuna viimaseid taotletakse ja täpsustatakse määrustes ja direktiivides.
- 28 Apellandi sõnul ei teinud komisjon viga, kui ta analüüsis direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 nõudeid, kuna see säte on vaidlusaluse otsuse õiguspärasuse kontrollimise ainus kriteerium. See säte, mis annab energiasolidaarsuse põhimõttele konkreetse õigusliku sisu, nõuab, et kontrollida tuleb üksnes varustuskindlust. Energiasolidaarsuse põhimõtte teistele abstraktsetele aspektidele ei saa aga kohtus tugineda.

- 29 Lisaks väidab Saksamaa Liitvabariik, et miski ei viita komisjoni kui liidu täitevorgani kohustusele, mis tuleneb energiasolidaarsuse põhimõttest kui sellisest, mis läheks kaugemale selle põhimõtte sätestamisest direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1, kuna see põhimõte on kõige enam siduv liidu seadusandjale.
- 30 Poola Vabariik, keda toetavad Läti Vabariik ja Leedu Vabariik, väidab, et esimene väide ei ole põhjendatud.
- 31 Eelkõige väidab Poola Vabariik vastu, et energiasolidaarsuse põhimõte, millele viitab ELTL artikli 194 lõige 1, kujutab endast liikmesriikidevahelise solidaarsuse üldpõhimõtte konkreetset väljendust. Selle liikmesriigi sõnul on liidu õiguse allikate hierarhias üldpõhimõtted esmase õigusega samal tasemel. Sellega seoses väidab Poola Vabariik, et teise õiguse akte tuleb tõlgendada ja nende õiguspärasust hinnata nimetatud põhimõtte alusel. Saksamaa Liitvabariigi väide, et direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 1 on vaidlusaluse otsuse õiguspärasuse kontrollimise ainus kriteerium, on seega ekslik.
- 32 Nii ei ole solidaarsuse põhimõte Poola Vabariigi sõnul siduv mitte ainult liikmesriikidele, vaid ka liidu institutsioonidele, sealhulgas komisjonile, kes aluslepingute järelevalvajana peab kindlustama liidu üldise huvi.
- 33 Lisaks väidab Poola Vabariik, et liidu gaasivarustuskindlus, mis on üks liidu energiapoliitika eesmärke, tuleb tagada vastavalt ELTL artikli 194 lõikes 1 ette nähtud solidaarsuse põhimõttele, kuna see põhimõte on kriteerium, mille alusel hinnata liidu institutsioonide võetud meetmete õiguspärasust, käesoleval juhul vaidlusaluse otsuse õiguspärasust. Sellest järeldub, et Saksamaa Liitvabariigi argumentid, mille eesmärk on taandada see põhimõte puhtalt poliitilisele mõistele, ei ole põhjendatud.
- 34 Läti Vabariik väidab, et Saksamaa Liitvabariik püüab ekslikult vähendada energiasolidaarsuse põhimõtte ulatust ja kohaldamisala, samas kui ELTL artikli 194 lõige 1, mis on esmase õiguse säte, paneb liikmesriikidele ja liidu institutsioonidele kohustusi. See põhimõte takistab liikmesriikidel võtta teatavaid meetmeid, mis takistavad liidu toimimist. Selles osas peaks komisjon tagama, et liikmesriigid järgiksid energiasolidaarsuse põhimõtet direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 8 rakendamisel.
- 35 Leedu Vabariik vaidleb samuti vastu apellatsioonkaebuses toetatud energiasolidaarsuse põhimõtte kvalifitseerimisele. Selle liikmesriigi sõnul tuleneb see põhimõte ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest ja ELL artikli 3 lõikes 3 sätestatud solidaarsuse põhimõttest. Liidu õiguse üldpõhimõttena võib energiasolidaarsuse põhimõttele tugineda ELTL artikli 263 alusel komisjoni otsuste õiguspärasust kohtulikult kontrollides.
- 36 Kohtuistungil palus Euroopa Kohus võtta komisjonil seisukoht esimese väite osas. See institutsioon kinnitas, et nõustub Saksamaa Liitvabariigi argumentidega, et energiasolidaarsuse põhimõte ei ole iseseisev õiguslik kriteerium, millele võib akti õiguspärasuse hindamisel tugineda. Komisjoni sõnul on see põhimõte liidu seadusandja jaoks siduv üksnes siis, kui ta võtab vastu teise õiguse akti. Komisjon kui täitevorgan on seotud üksnes direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktis a ette nähtud nõuetega ning energiasolidaarsuse põhimõte võib pakkuda üksnes kriteeriumi, millest lähtudes teiseid õigusnorme tõlgendatakse.

Euroopa Kohtu hinnang

- 37 ELTL artikli 194 lõige 1 näeb ette, et siseturu rajamise või toimimise raames ning pidades silmas vajadust säilitada ja parandada keskkonda, on liidu energiapoliitikal liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus eesmärk tagada energiaturu toimimine, energiaga varustamise kindlus liidus, edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist ning edendada energiavõrkude sidumist (4. mai 2016. aasta kohtuotsus komisjon vs. Austria, C-346/14, EU:C:2016:322, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Nii väljendab selles sättes mainitud liikmesriikidevaheline solidaarsus energia valdkonnas konkreetselt solidaarsuse põhimõtet, mis ise on üks liidu õiguse aluspõhimõtetest.
- 39 Nimelt on lisaks ELTL artikli 194 lõikele 1 aluslepingute mitmes sättes viidatud solidaarsuse põhimõttele. Mis puudutab EL lepingut, siis kinnitavad liikmesriigid selle preambulis, et liidu loomisega soovivad nad „süvendada oma rahvaste vahelist solidaarsust“. Solidaarsust kui ühte liikmesriikide ühistel väärtustel põhineva ühiskonna iseloomulikku tunnust on mainitud ka ELL artiklis 2 ja ELL artikli 3 lõike 3 kolmandas lõigus, mille kohaselt edendab liit muu hulgas liikmesriikidevahelist solidaarsust. ELL artikli 21 lõike 1 kohaselt on solidaarsus ka üks liidu välistegevust reguleerivatest põhimõtetest ning ELL artikli 24 lõigete 2 ja 3 kohaselt seisneb solidaarsus liikmesriikide ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas liikmesriikide „vastastikuses poliitilises solidaarsuses“.
- 40 Mis puudutab EL toimimise lepingut, siis selle artikli 67 lõikes 2 on sõnaselgelt mainitud liikmesriikidevahelist solidaarsust varjupaiga, sisserände ja välispiiril tehtava kontrolli valdkonnas ning selle põhimõtte kohaldamist kõnealuses valdkonnas kinnitab ELTL artikkel 80. EL toimimise lepingu kolmanda osa VIII jaotises, täpsemalt 1. peatükis, mis käsitleb majanduspoliitikat, on ELTL artikli 122 lõikes 1 samuti sõnaselgelt viidatud liikmesriikidevahelisele solidaarsuse vaimule, mida on mainitud veel ELTL artiklis 222, mille kohaselt tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt, kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb õnnetuse ohvriks.
- 41 Järelikult, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69 õigesti märkis, on solidaarsuse põhimõte kogu liidu õigussüsteemi alus (vt selle kohta 7. veebruari 1973. aasta kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, 39/72, EU:C:1973:13, punkt 25, ja 7. veebruari 1979. aasta kohtuotsus komisjon vs. Ühendkuningriik, 128/78, EU:C:1979:32, punkt 12) ning see on tihedalt seotud ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega, mille kohaselt abistavad liit ja liikmesriigid täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel. Sellega seoses on Euroopa Kohus nimelt otsustanud, et see põhimõte ei kohusta mitte ainult liikmesriike võtma kõiki vajalikke meetmeid, et tagada liidu õiguse ulatus ja tõhusus, vaid paneb ka liidu institutsioonidele kohustuse teha liikmesriikidega vastastikku lojaalset koostööd (8. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus Union des industries de la protection des plantes, C-514/19, EU:C:2020:803, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Mis puudutab solidaarsuse põhimõtte väidetavat abstraktset laadi, millele Saksamaa Liitvabariik tugineb, väites, et seda ei saa komisjoni aktide õiguspärasuse kontrollimisel kasutada, siis tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 – viitas sõnaselgelt ELTL artiklis 80 mainitud solidaarsuse põhimõttele, et jõuda järelduseni, et sisuliselt olid liikmesriigid rikkunud oma teatud kohustusi, mis tulenevad liidu õigusest piirikontrolli, varjupaiga ja sisserände valdkonnas (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Slovakkia ja Ungari vs.

nõukogu, C-643/15 ja C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 291, ja 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (ajutine mehhanism rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamiseks), C-715/17, C-718/17 ja C-719/17, EU:C:2020:257, punktid 80 ja 181).

- 43 Miski ei võimalda aga asuda seisukohale, et ELTL artikli 194 lõikes 1 sätestatud solidaarsuse põhimõte ei saa iseenesest tekitada liikmesriikidele ja liidu institutsioonidele siduvaid õiguslikke tagajärgi. Vastupidi, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 76 ja 77 märkis, on see põhimõte, nagu nähtub selle sätte enda sõnastusest ja ülesehitusest, liidu energiapoliitika kõigi eesmärkide alus, koondades need ja luues järjepidevuse.
- 44 Sellest jäeldub eelkõige, et liidu institutsioonide akte, sealhulgas komisjoni akte selles poliitikavaldkonnas tuleb tõlgendada ja nende õiguspärasust hinnata energiasolidaarsuse põhimõttest lähtudes.
- 45 Siinkohal ei saa nõustuda Saksamaa Liitvabariigi argumentidega, mille kohaselt võib energiasolidaarsuse põhimõte kõige enam olla siduv liidu seadusandjale, mitte aga komisjonile kui täitevorganile. Nii nagu liidu õiguse üldpõhimõtetegi, kujutab see põhimõte endast liidu institutsioonide võetud meetmete õiguspärasuse hindamise kriteeriumi.
- 46 Seega, vastupidi Saksamaa Liitvabariigi argumentidele, mille kohaselt direktiivi 2009/73 artikli 36 lõige 1 täpsustab energiasolidaarsuse põhimõtet teiseses õiguses ja on seega ainus artikkel, mille alusel tuleb kontrollida vaidlusaluse otsuse õiguspärasust, tuleb tõdeda, et sellele põhimõttele võib tugineda liidu energiapoliitika valdkonnas maagaasi siseturu rajamise või toimimise raames.
- 47 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 76 ja 104 märkis, ei saa seda põhimõtet pealegi samastada ega piirata üksnes varustuskindluse tagamise nõudega, mis on sätestatud direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1 ja mis on vaid üks energiasolidaarsuse põhimõtte väljendus, kuna ELTL artikli 194 lõike 1 punktides a–d on sätestatud neli eesmärki, mida liikmesriigid liidu energiapoliitikas peavad solidaarsuse vaimus täitma. Nimelt ei saa selle direktiivi artikli 36 lõiget 1 tõlgendada nii, et see piirab ELTL artikli 194 lõikes 1 sätestatud energiasolidaarsuse põhimõtte, mis – nagu on rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 43 – reguleerib kogu liidu energiapoliitikat, ulatust.
- 48 Järelikult asjaolu, et direktiivi 2009/73 artikli 36 lõikes 1 ei ole mainitud energiasolidaarsuse põhimõtet, ei vabastanud komisjoni kohustusest analüüsida selle põhimõtte mõju vaidlusaluse otsusega tehtud eranditele.
- 49 Eeltoodust tuleneb, et Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 70 õigesti, et solidaarsuse põhimõte hõlmab õigusi ja kohustusi nii liidule kui ka liikmesriikidele, kusjuures liidul on solidaarsuskohustus liikmesriikide suhtes ning liikmesriikidel on solidaarsuskohustus üksteise suhtes ning liidu ühise huvi ja tema poolt juhitud poliitikate suhtes.
- 50 Seda järelust ei sea kahtluse alla argumendid, mille komisjon esitas kohtuistungil ja mille kohaselt ta ei saanud teavet Poola gaasiturule varustuskindluse suhtes esineva ohu kohta, mis õigustab väidetavalt seda, et vaidlusaluses otsuses ei võetud arvesse energiasolidaarsuse põhimõtet.
- 51 Nimelt ei saa Poola gaasiturule varustuskindluse suhtes esinevaid ohte puudutava teabe spontaanne edastamata jätmine õigustada seda, et komisjon jättis analüüsimata mõju, mida vaidlusalune otsus võis avaldada nende liikmesriikide gaasiturule, keda see võis puudutada.

- 52 Seega nõuab energiasolidaarsuse põhimõte koostoimes lojaalse koostöö põhimõttega, et komisjon kontrolliks direktiivi 2009/73 artikli 36 alusel otsust tehes, kas liikmesriikide turgudel esineb oht gaasiga varustamisele.
- 53 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 116, nõuab energiasolidaarsuse põhimõte, et liidu institutsioonid, sealhulgas komisjon, kaaluksid mängus olevaid huve sellest põhimõttest lähtudes, võttes arvesse nii liikmesriikide kui ka kogu liidu huve.
- 54 Eelnevat arvestades tuleb esimene väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, mis tugineb energiasolidaarsuse põhimõtte kohaldamatusele

Poolte argumendid

- 55 Teise väitega kinnitab Saksamaa Liitvabariik, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 72 õigusnormi, kui ta leidis, et solidaarsuse põhimõte sisaldab liidule ja liikmesriikidele nende vastavate pädevuste teostamisel üldist kohustust võtta arvesse kõiki huve, mis võivad asjasse puutuda.
- 56 Apellandi sõnul eiras Üldkohus asjaolu, et energiasolidaarsuse põhimõte on erakorraline mehhanism, mida tuleb kasutada ainult erandjuhtudel ja mis sellistel juhtudel toob kaasa tingimusteta abistamiskohustuse, mille eesmärk on „tingimusteta lojaalsus“. Selle põhimõtte arvesse võtmine väljaspool erandjuhtusid tooks kaasa selle, et otsuse tegemine liidu siseselt oleks pidurdatud või takistatud, kuna erinevaid seisukohti ja eesmärke on võimalik harva ühitada. Käesoleval juhul on see nii, kuna Poola Vabariigi huvid erinevad vaidlusaluse otsuse kontekstis Saksamaa Liitvabariigi huvidest.
- 57 Nimetatud põhimõte eeldab seega üksnes abistamiskohustust katastroofi või kriisi korral. Seda tõlgendust kinnitab ELL artikli 3 lõike 3 ja ELTL artikli 222 tõlgendamine koostoimes.
- 58 Olgugi et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT 2017, L 280, lk 1), ei olnud vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal veel kohaldatav, näitab selle artikkel 13, et energiasolidaarsuse põhimõttest tulenevat abistamiskohustust tuleb kohaldada ainult viimase abinõuna absoluutses hädaolukorras.
- 59 Saksamaa Liitvabariik on seisukohal, et kuna vaidlusalust otsust ei võetud vastu niisuguses hädaolukorras, ei olnud komisjon kohustatud selles otsuses energiasolidaarsuse põhimõtet arvesse võtma. Ta järeldab sellest, et vaidlustatud kohtuotsus tuleb tühistada, kuna see tugineb üksnes asjaolule, et vaidlusaluses otsuses ei ole sellele põhimõttele väidetavalt viidatud.
- 60 Poola Vabariik, keda toetavad Läti Vabariik ja Leedu Vabariik, väidab, et teine väide ei ole põhjendatud.
- 61 Poola Vabariik väidab eelkõige vastu, et ELTL artikli 194 lõige 1 kohustab liikmesriikidevahelise solidaarsuse põhimõtet arvesse võtma liidu energiapoliitika alla kuuluvas mis tahes tegevuses, ilma et see kohustus oleks piiratud tegutsemisega kriisi ajal. Selle liikmesriigi sõnul on nimelt eelistatav kriisiolukordi pigem ennetada kui neid leevendada.

- 62 Lisaks ei ole Saksamaa Liitvabariigi toodud analoogia ELTL artikli 194 ja ELTL artikli 222 vahel korrektne, kuna niisugustel eri- ja erakorralistel mehhanismidel, nagu on ette nähtud ELTL artiklites 122 ja 222, on ELTL artiklis 194 ette nähtud energiasolidaarsuse põhimõttest erinev laad ja erinevad eesmärgid.
- 63 Mis puudutab aga Saksamaa Liitvabariigi argumenti, et määruse 2017/1938 mehhanismid näitavad, et abistamiskohustust tuleb kohaldada üksnes viimase abinõuna, siis on see samuti ekslik. Nimelt näeb see määrus ette ennetusmeetmed ja kriisiolukorras kohaldatavad erakorralised mehhanismid. Käesoleval juhul leiab Poola Vabariik, et esineb tegelik oht Poola ning Kesk- ja Ida-Euroopa piirkonna riikide energiavarustuskindlusele, kui vaidlusalust otsust tuleks kohaldada, kuna Gazpromil on gaasitarneturul turgu valitsev seisund.
- 64 Läti Vabariik väidab, et energiasolidaarsuse põhimõte ei ole kohaldatav üksnes selleks, et erandjuhtude tekkimisel saaks nendega toime tulla, vaid see nõuab ka ennetavate meetmete võtmist. Seda põhimõtet ei saa tõlgendada nii, et sellega kehtestatakse „tingimusteta lojaalsus“, vaid seda tuleb mõista nii, et see tähendab, et otsustamisprotsessis võetakse arvesse naaberriikide ja piirkonna eripärasid ning järgitakse liidu energiavaldkonna ühiseid eesmärgi. Seega oleks komisjon pidanud vaidlusaluses otsuses hindama, kas Saksamaa reguleeriva asutuse välja pakutud muudatused võisid mõjutada nende liikmesriikide energiahuve, keda see võis puudutada.
- 65 Leedu Vabariik vaidleb samuti Saksamaa Liitvabariigi seisukohtadele vastu, kuna need seisukohad põhinevad energiasolidaarsuse põhimõtte liiga kitsal tõlgendusel, mis ei ole kooskõlas ei ELTL artikli 194 sõnastuse ega sellest sättest tulenevate õiguste ja kohustustega.
- 66 Komisjon teise väite kohta seisukohta ei võtnud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 67 Tuleb tõdeda, et ELTL artikli 194 sõnastus ei sisalda ühtegi viidet sellele, et liidu energiapoliitika valdkonnas oleks energiasolidaarsuse põhimõte piiratud ELTL artiklis 222 osutatud olukordadega. Vastupidi, ELTL artikli 194 lõikes 1 nimetatud solidaarsuse vaim peab käesoleva kohtuotsuse punktides 41–44 esitatud põhjustel juhtima kõiki tegevusi, mis puudutavad liidu poliitikat selles valdkonnas.
- 68 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ELTL artikkel 222, mis kehtestab solidaarsuse klausli, mille kohaselt tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt, kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetuse ohvriks. Nimelt, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 126 ja 127 sisuliselt märkis, käsitlevad ELTL artikli 194 lõige 1 ja ELTL artikkel 222 erinevaid olukordi ja neil on erinevad eesmärgid.
- 69 Nii peavad liidu institutsioonid ja liikmesriigid võtma ELTL artiklis 194 sätestatud energiasolidaarsuse põhimõtet arvesse siseturu rajamisel või toimimisel, eelkõige maagaasi turu toimimisel, tagades liidus energiaga varustamise kindluse, mis tähendab, et see ei pea seisnema mitte ainult hädaolukordadega toime tulemisel, kui need tekivad, vaid ka meetmete võtmises kriisiolukordade vältimiseks. Selleks on vaja hinnata, kas esineb oht liikmesriikide ja liidu energiahuvidel ja eelkõige energiavarustuskindlusele, et leida tasakaal, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 53.

- 70 Lisaks, mis puudutab määrust 2017/1938, millele Saksamaa Liitvabariik viitab, et põhjendada oma argumente, mille kohaselt tuleb abistamiskohustust kohaldada üksnes viimase abinõuna, siis tuleb märkida, et see määrus näeb ette kahte liiki meetmeid, st esiteks ennetavaid, mille eesmärk on vältida võimalike kriisiolukordade tekkimist, ja teiseks hädaolukorra meetmeid, mis on ette nähtud kriisiolukorra tekkimisel.
- 71 Seega otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 71–73 õigesti, et energiasolidaarsuse põhimõte hõlmab liidu ja liikmesriikide üldist kohustust võtta nende vastavate pädevuste teostamisel liidu energiapoliitika elluviimisel arvesse kõigi nende osaliste huve, kes võivad olla puudutatud, vältides selliste meetmete võtmist, mis võivad riivata nende huve seoses varustuskindluse, varustamise majandusliku ja poliitilise elujõulisuse ja varustusallikate või varustamise mitmekesisusega ning seda selleks, et võtta arvesse nende vastastikust sõltuvust ning faktilist solidaarsust.
- 72 Mis puudutab Saksamaa Liitvabariigi argumente, mille kohaselt juhul, kui energiasolidaarsuse põhimõte oleks kohaldatav väljaspool kriisiolukorda, kehtestataks liidule ja liikmesriikidele „tingimusteta lojaalsus“, mis takistaks kõiki liidus tehtavaid otsuseid, siis tuleb märkida, et selline tõlgendus põhineb vaidlustatud kohtuotsuse ekslikul tõlgendamisel.
- 73 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, mida apellatsioonkaebus ei puuduta, kinnitas Üldkohus nimelt õigesti, et energiasolidaarsuse põhimõtte kohaldamine ei tähenda, et liidu energiapoliitika ei tohiks ühelgi juhul avaldada negatiivset mõju liikmesriigi erihuvidele selles valdkonnas. Siiski, nagu on rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 53 ja 69, peavad liidu institutsioonid ja liikmesriigid selle poliitika elluviimisel võtma arvesse nii liidu kui ka eri liikmesriikide, kes võivad olla puudutatud, huve ning huvide konflikti korral neid huve omavahel kaaluma.
- 74 Järelikult tuleb teine väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Kolmas väide, mis tugineb ekslikule hinnangule selle kohta, kas komisjon on energiasolidaarsuse põhimõtet arvesse võtnud

Poolte argumendid

- 75 Juhul kui Euroopa Kohus käsitab energiasolidaarsuse põhimõtet vaidlusaluse otsuse suhtes kohaldatava kriteeriumina, väidab Saksamaa Liitvabariik oma kolmandas väites, et Üldkohus eiras esiteks asjaolu, et komisjon võttis seda põhimõtet selle otsuse tegemisel arvesse, ja teiseks seda, et see institutsioon ei olnud kohustatud üksikasjalikult kirjeldama viisi, kuidas ta seda arvesse võttis.
- 76 Saksamaa Liitvabariigi sõnul rikkus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 81 õigusnormi, kui ta leidis, et komisjon ei analüüsinud energiasolidaarsuse põhimõtet, kuna ta ei analüüsinud OPALi gaasijuhtme käitamiskorra muudatuse mõju varustuskindlusele Poola gaasiturul.
- 77 Apellandi sõnul on see Üldkohtu järeldus aga vastuolus esiteks vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise protsessiga, mis hõlmab eelkõige Poola Vabariigi poolt enne selle otsuse vastuvõtmist kirjalike märkuste esitamist, nagu nähtub vaidlustatud otsuse punktist 10, teiseks Venemaa Föderatsiooni energeetikaministeeriumi ja komisjoni esindajatest koosnenud töörühma uuringuga, mis puudutab OPALi gaasijuhtme tõhusamat käitamist, nagu nähtub vaidlusaluse otsuse punktist 17, kolmandaks komisjoni 26. oktoobri 2016. aasta pressiteate sisuga, mis puudutab selle otsuse

tagajärgi Euroopa gaasiturul, nagu nähtub samuti selle otsuse punktidest 80–88, ja neljandaks asjaoluga, et komisjon kontrollis varustuskindlust, kui ta analüüsis erandi tingimusi direktiivi 2009/73 artikli 36 alusel.

- 78 Lisaks on Poola Vabariigi ja Gazpromi vahel transiidileping maagaasi edastamiseks Yamali gaasijuhtme Poolas asuva osa kaudu, et varustada kuni 2020. aastani Lääne-Euroopa turgusid, sealhulgas Poola turgu, ning leping Poola suurima energiatarnija ja Gazpromi vahel maagaasi tarnimiseks kuni 2022. aasta lõpuni.
- 79 Lisaks väidab Saksamaa Liitvabariik, et Poola Vabariik soovib kõnealuse Poola energiatarnija avalduste kohaselt saavutada sõltumatust Vene gaasist aastateks 2022/2023.
- 80 Saksamaa Liitvabariik väidab samuti, et vaidlusalune otsus parandab esiteks Poola Vabariigi positsiooni võrreldes sellega, mis tulenes otsusest C(2009) 4694, mille peale viimati nimetatud liikmesriik oleks võinud hagi esitada. Teiseks aitab OPALi gaasijuhe kaasa maagaasi siseturu rajamisele, tuues kasu piiriülesele kaubavahetusele ja varustuskindlusele.
- 81 Poola Vabariik leiab, et kolmas väide on vastuvõetamatu, kuna sellega seatakse kahtluse alla faktilistele asjaoludele antud hinnang.
- 82 Sisulisest küljest leiab Poola Vabariik, keda toetavad Läti Vabariik ja Leedu Vabariik, et see väide ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 83 Kolmanda väitega kinnitab apellant, et komisjon analüüsis vaidlusaluses otsuses ja selle vastuvõtmise menetluses energiasolidaarsuse põhimõtet seoses vaidlusaluse otsusega kavandatud OPALi gaasijuhtme käitamiskorra muutmisega ja selle otsuse tagajärgi Poola gaasiturule.
- 84 Euroopa Kohtu istungil ei vaidlustanud see institutsioon hinnangut, mille Üldkohus andis vaidlusalusele otsusele, väites samas, et tema arvates ei olnud ta kohustatud hindama ohtu liikmesriikide, kes võisid olla huvitatud, huvidele ega seega kaaluma neid huve seetõttu, et ta kontrollis üldiselt, kas vaidlusalune otsus kujutas endast ohtu alternatiivsetele gaasijuhtmetele, ning tuvastas, et see ei olnud nii.
- 85 Selle kohta tuleneb ELTL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, et apellatsioonkaebus peab piirduma õigusküsimustega, mistõttu hinnang, mille Üldkohus andis faktilistele asjaoludele, ei ole iseenesest õigusküsimus, mis kuuluks Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele, välja arvatud juhul, kui fakte on moonutatud.
- 86 Tuleb aga tõdeda, et Saksamaa Liitvabariik püüab osa kolmanda väite raames esitatud argumentidega seada kahtluse alla faktilist laadi hinnanguid.
- 87 Täpsemalt, kuna apellant viitab vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega seotud faktilistele asjaoludele või isegi sellele järgnenud faktilistele asjaoludele, et vaidlustada Üldkohtu hinnangut selle kohta, et komisjon ei analüüsinud selles otsuses küsimust, kas OPALi gaasijuhtme käitamiskorra muutmine, mille pakkus välja Saksa reguleeriv asutus, võis mõjutada asjasse puutuvate liikmesriikide energiavaldkonna huve, piirdub ta Üldkohtu poolt faktilistele asjaoludele antud hinnangu vaidlustamisega, mida Euroopa Kohus ei saa kontrollida.

- 88 Sellest tuleneb, et kolmas väide on selles osas vastuvõetamatu.
- 89 Lisaks tuleb see väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata osas, milles apellant vaidlustab selle väitega tõlgenduse, mille Üldkohus andis vaidlusalusele otsusele, tuginedes selles osas käesoleva kohtuotsuse punktis 77 viidatud vaidlustatud otsuse punktidele.
- 90 Nimelt ei ole ükski neist vaidlusaluse otsuse punktides selline, mis seaks kahtluse alla Üldkohtu järelduse vaidlustatud kohtuotsuse punktis 82, mille kohaselt jättis komisjon selles otsuses analüüsimata, millised tagajärjed võiksid keskpikas perspektiivis olla eelkõige Poola Vabariigi energiapoliitikale sellel, et Nord Stream 1/OPALi transiiditeele suunatakse ümber üks osa neist maagaasimahtudest, mida enne edastati Yamali ja Braterstwo gaasijuhtme kaudu, ja kaalumata neid tagajärgi varustuskindluse suurenemisega liidu tasandil.
- 91 Kolmas väide tuleb seega osaliselt vastuvõetamatusse tõttu läbi vaatamata jätta ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Neljas väide, mis tugineb asjaolule, et komisjonil puudub kohustus mainida energiasolidaarsuse põhimõtet

Poolte argumendid

- 92 Neljanda väitega väidab Saksamaa Liitvabariik esiteks, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 79, et vaidlusalusest otsusest ei nähtu, et komisjon oleks tegelikult analüüsinud energiasolidaarsuse põhimõtet, ja teiseks, et see institutsioon ei olnud kohustatud seda põhimõtet vaidlusaluses otsuses mainima. Tema sõnul on selle otsuse sisu õige, kuna see ei seadnud ohtu gaasivarustuskindlust Poolas, mis ei olnud ohustatud, mistõttu komisjonil ei olnud mingit põhjust põhjalikult analüüsida vaidlusaluse otsuse tagajärgi Poola gaasiturule.
- 93 Sellega seoses viitab apellant õigusaktide põhjendamise kohustust käsitlevale Euroopa Kohtu praktikale, eelkõige 11. juuli 1989. aasta kohtuotsusele *Belasco jt vs. komisjon* (246/86, EU:C:1989:301, punkt 55), ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 41 tagatud hea halduse põhimõttele, millest tuleneb, et ei ole vaja täpsustada kõiki asjakohaseid faktilisi või õiguslikke asjaolusid. Kohustada komisjoni esitama kõik vaidlusaluse otsuse tagajärjed liikmesriikidele, arvestades energiasolidaarsuse põhimõtet, läheks käesoleval juhul kaugemale liidu õigusega kehtestatud nõuetest.
- 94 Poola Vabariik väidab, et neljas väide on tulemusetu ja igal juhul põhjendamatu.
- 95 Leedu Vabariik, kes analüüsis seda väidet koos kolmanda väitega, nõustub selle analüüsiga.
- 96 Läti Vabariik ja komisjon neljanda väite suhtes seisukohta ei võtnud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 97 Tuleb märkida, et Üldkohus ei tõdenud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 79–82 mitte ainult seda, et solidaarsuse põhimõtet ei ole vaidlusaluses otsuses mainitud, vaid ka seda, et sellest ei nähtu, et komisjon on nõuetekohaselt hinnanud OPALi gaasijuhtme erandi laiendamise mõju Poola gaasiturule ning muude liikmesriikide kui Poola Vabariigi turgudele, mis võisid olla geograafiliselt puudutatud.
- 98 Vastupidi apellandi väidetele tühistas Üldkohus vaidlusaluse otsuse just sel põhjusel, mitte aga üksnes energiasolidaarsuse põhimõtte selles otsuses mainimata jätmise tõttu või selle otsuse ebapiisava põhjendamise tõttu.
- 99 Järelikult, kuna vaidlustatud kohtuotsus põhineb tuvastusel, et vaidlusalune otsus võeti vastu energiasolidaarsuse põhimõtet rikkudes, tuleb neljas väide tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

Viies väide, mis tugineb ELTL artikli 263 teise lõigu rikkumisele

Poolte argumendid

- 100 Oma viienda väitega väidab Saksamaa Liitvabariik, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 79 rikkus Üldkohus ELTL artikli 263 teist lõiku. See väide koosneb kahest osast.
- 101 Viienda väite esimeses osas väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kuna ta leidis, et vaidlusalusest otsusest ei nähtu, et komisjon oleks tegelikult hinnanud energiasolidaarsuse põhimõtet, kuigi üksnes vormiliselt ekslikku otsust ei tohiks automaatselt tühistada.
- 102 Saksamaa Liitvabariigi sõnul ei tohiks ELTL artikli 263 teise lõigu alusel tühistada sisult õigeid otsuseid, isegi kui need on vormiliselt õigusvastased.
- 103 Viienda väite teise osa kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta võttis arvesse Poola Vabariigi argumenti energiasolidaarsuse põhimõtte väidetava rikkumise kohta, millele oleks tulnud tugineda otsuse C(2009) 4694 peale esitatud hakis. Seega on see argument, mis esitati Üldkohtule vaidlusaluse otsuse tühistamishakis, esitatud liiga hilja ja seda ei oleks seega tohtinud selle hagi raames arvesse võtta.
- 104 Poola Vabariik ja Leedu Vabariik leiavad, et viies väide ei ole põhjendatud.
- 105 Läti Vabariik ja komisjon viienda väite suhtes seisukohta ei võtnud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 106 Viienda väite esimese osa kohta tuleb märkida, et vastupidi apellandi väidetele ning nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 97 ja 99, ei tühistanud Üldkohus vaidlusalust otsust põhjenduste puudumise tõttu. Täpsemalt leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 83 ja 84, et vaidlusalune otsus võeti vastu energiasolidaarsuse põhimõtet rikkudes ning järelikult tuli see otsus tühistada osas, milles see seda põhimõtet rikub. Seega ei ole esimese väite esimene osa tulemuslik.

- 107 Mis puudutab viienda väite teist osa, siis piisab, kui tõdeda, et kuna vaidlusaluse otsusega muudeti otsuses C(2009) 4694 heaks kiidetud erandi tingimusi ning kuna tegemist on kahe teineteisest sõltumatu otsusega, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 57, mida apellatsioonkaebus ei puuduta, mistõttu ei saa Saksamaa Liitvabariigi argument, et Poola Vabariik esitas vaidlusaluse otsuse peale hagi hilinevalt, kuna ta ei olnud esitanud hagi otsuse C(2009) 4694 peale, olla edukas.
- 108 Sellest järeldeb, et viienda väite teine osa on põhjendamatu.
- 109 Järelikult tuleb viies väide osaliselt tulemusetuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 110 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kuna ühegi väitega ei saa nõustuda, tuleb apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 111 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 112 Kuna Poola Vabariik on nõudnud kohtukulude väljamõistmist Saksamaa Liitvabariigilt, kes on kohtuvaidluse kaotanud, siis tuleb Poola Vabariigi kohtukulud välja mõista Saksamaa Liitvabariigilt ja jätta viimase kohtukulud tema enda kanda.
- 113 Kodukorra artikli 140 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud. Kui esimeses astmes menetlusse astuja, kes ise apellatsioonkaebust ei esitanud, osaleb Euroopa Kohtu menetluses, võib Euroopa Kohus kodukorra artikli 184 lõike 4 alusel jätta tema kohtukulud tema enda kanda.
- 114 Kuna Läti Vabariik, Leedu Vabariik ja komisjon osalesid Euroopa Kohtu menetluses, tuleb nende kohtukulud jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista Poola Vabariigi kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt, kes ühtlasi kannab ise enda kohtukulud.

3. Jätta Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.

Allkirjad